

- Какво е това нѣщо граматика?
- Тя ни учи да говоримъ и пишемъ.
- Ахъ, какъ бихъ азъ искалъ да я изуча.
- Отъ кждѣ се появило въ тебе това желание?
- И азъ самъ незная отъ кждѣ, отговори

Никола.

- Съ какво се занимавашъ?
- Въ единъ *абаджия* работя.
- Отдавна ли?
- Една година почти.
- Отъ кадѣ си?
- Отъ Котелъ.
- Ами тамъ съ този ли занаятъ си се занимавалъ?
- Нѣ, азъ не съмъ работилъ този занаятъ.

Когато дойдохъ въ Русчукъ, тогава почнахъ да го уча при този абаджия.

- А по-напрѣдъ съ какво се занимаваше?
- Пасохъ овце.
- Но ти знаеше да четешъ и да пишешъ, на ли?
- Да; азъ още въ дѣтинството си се учихъ да чета и пиша, а послѣ. . .
- Какво послѣ?
- Имахъ книги и четохъ на полето, когато пасѣхъ овцѣтъ.

— Какви книги имаше?

Никола почна да ги изброява: „Митарствата на Блаженна Теодора; Хождението на Св. Богородица въ адѣтъ; Чудесата на Св. Богородица“. Първата книга разказва, какъ грѣшницата се спасила съ молитва и покаяние; втората описва мѣститѣ, които видѣла Св. Богородица въ пѣкълѣтъ; третата описва деветдесеттѣхъ и деветъ чудеса, които направила Свята Богородица. Отъ първѣ бѣлгарската литература състоѣше по-вечето отъ такива книги. Тѣ бѣха распространени изъ между селското население, което нищо друго не учаше, освѣнъ четение. Никола принадлежи къмъ тази сръда.

— Азъ четѣхъ тѣзи книги и ми се чинѣше, че нѣма други. На полето си четѣхъ самъ, а въ селото — прѣдъ други хора. Единъ пѣтъ отидохъ да продавамъ агнета въ Варна, отнесохъ едно въ къщата на французкийтъ консулъ и тамъ видѣхъ много кни-